

1. ชื่อโครงการศึกษาวิจัย การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง
ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

THE DYNAMISM OF SOCIAL WELFARE FOR THE ELDER AMONG THE HIGHLAND ETHNIC GROUPS OF
UPPER NORTHERN THAILAND

2. รายชื่อผู้ทำงานวิจัย

1. นายสุเมษ	สายสูง	ที่ปรึกษาโครงการ
2. นอ.ดร.นภัทร	แก้วนาค	อาจารย์ที่ปรึกษา
3. นางสาววิภาณต์	เพชรภาพ	ผู้ทำงานวิจัย
4. นางสาววราภรณ์	สัจจะเดช	ผู้ช่วยทำงานวิจัย
5. นายสนธยา	ฮวดเจริญ	ผู้ช่วยทำงานวิจัย
6. นางสาวภาร่าพึง	อริยะ	ผู้ช่วยทำงานวิจัย
7. นางสาวเมษา	โพธิพฤษ	ผู้ช่วยทำงานวิจัย
8. นางสาวเมษยา	ตันคุณ	ผู้ช่วยทำงานวิจัย
9. นางสาวณัฐชา	สุขอ่อน	ผู้ช่วยทำงานวิจัย
10. นายธันยวัต	สุขโชติ	ผู้ช่วยทำงานวิจัย
11. นางสาวสุธาสินี	ภูมิ	ผู้ช่วยทำงานวิจัย

3. จำนวนเงิน 256,000.- บาท (สองแสนห้าหมื่นหกพันบาทถ้วน)

4. ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2558 – 30 กันยายน 2559

บทสรุปผู้บริหาร

การวิจัยเรื่องการจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง และศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสมเป็นกระบวนการศึกษาเชิงคุณภาพ จากการทบทวน เอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การศึกษาชุมชน การวิเคราะห์สังคม การสังเกตพื้นที่เก็บข้อมูลและพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล 30 ราย การสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 6 กลุ่ม 90 ราย กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มพื้นที่ของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้สูงวัยจากชนเผ่าม้ง เย้า มูเซอ ลีซอ อีเกอ กะเหรี่ยง และอาข่า รวมถึงการสนทนาเชิงสร้างสรรค์กับเจ้าหน้าที่ บุคลากร ศูนย์พัฒนาชาวเขา และ องค์การบริหารส่วนตำบล ใน พื้นที่ 3 จังหวัด คือ 1.จังหวัดเชียงราย บ้านแสนเจริญ และ บ้านคอยล้าน ต.วาวี อ.แม่สรวย 2.จังหวัดแม่ฮ่องสอน บ้านเมืองแพม ต.ถ้ำลอด และ บ้านบ่อไคร้ ต.แม่ละนา อ.ปางมะผ้า 3.จังหวัดพะเยา บ้านปางค่าใต้ และบ้านขุนกำลัง ต.ผาช้างน้อย อ.ปง

กล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาภาคสนามจากพื้นที่การวิจัย 3 จังหวัด 3 อำเภอ 4 ตำบล และ 6 หมู่บ้าน จากชนเผ่าผู้สูงวัย 7 ชนเผ่า ได้ข้อมูลตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. ระบบการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงภาคเหนือ

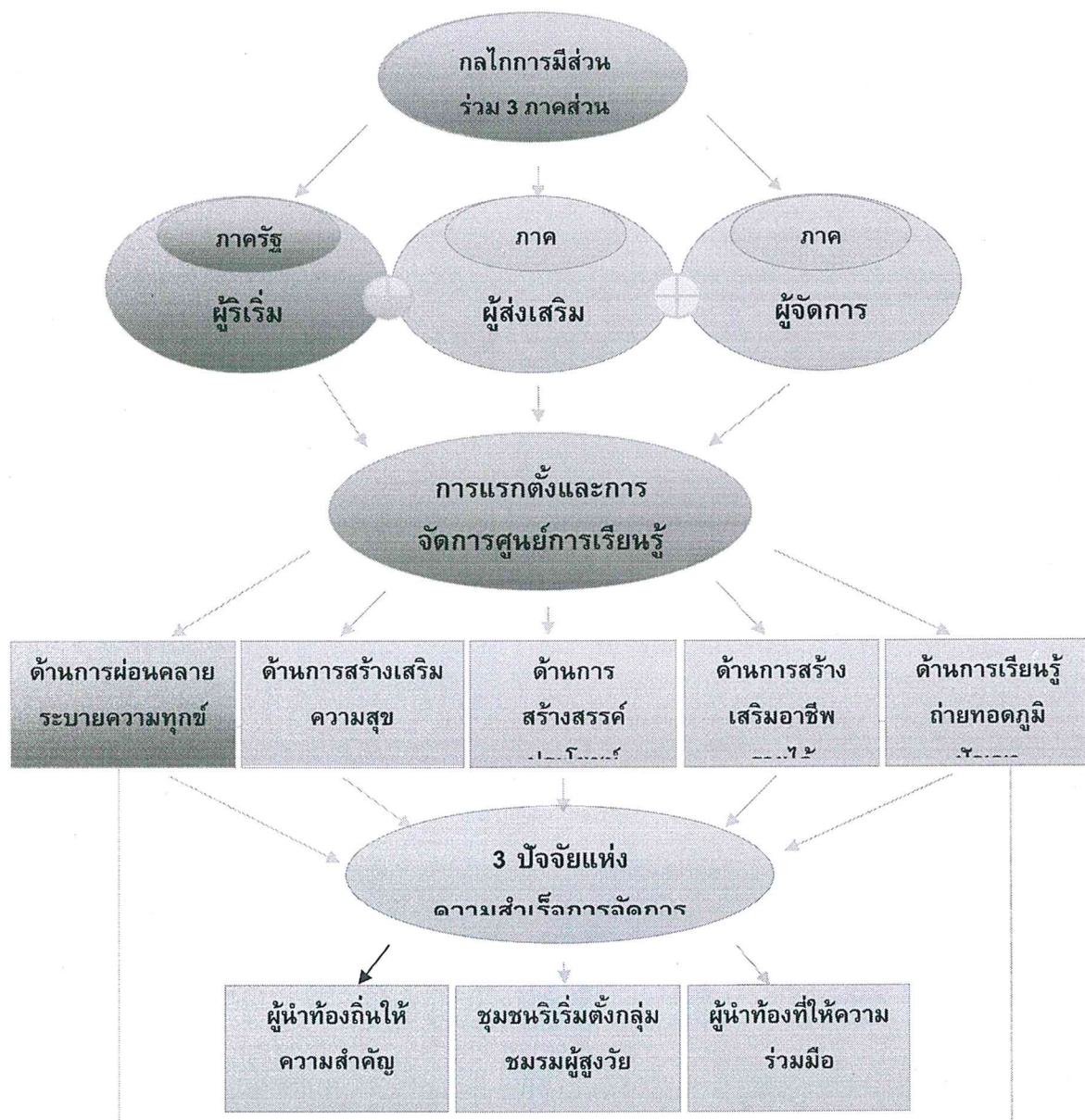
จากการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ทั้งด้านกายภาพภูมิสังคม และด้านปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้สูงวัยทั้งด้านร่างกายจิตใจอารมณ์และด้านจิตวิญญาณ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลง เชิงประเพณีวัฒนธรรมที่มีต่อความรู้สึกของผู้สูงวัยเป็นอย่างยิ่ง เพราะทำให้ค่านิยม ประเพณีนิยม และวิถีชีวิต เริ่มเปลี่ยนไปไม่เหมือนเดิม อาชีพและรายได้ต้องปรับตัว อาชีพดั้งเดิม จะเสื่อมหายไป อาชีพใหม่ จะเข้ามา ผู้สูงวัยจึงมีความคาดหวังชุดของสวัสดิการสังคมที่เป็นการตอบสนอง ความจำเป็นพื้นฐาน ที่ผู้สูงวัยควรจะได้รับให้เกิดความเข้มแข็ง รองรับการเปลี่ยนแปลง ในด้านต่างๆ ที่เพิ่มขึ้นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งผู้สูงวัยได้มองเห็นพัฒนาการต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

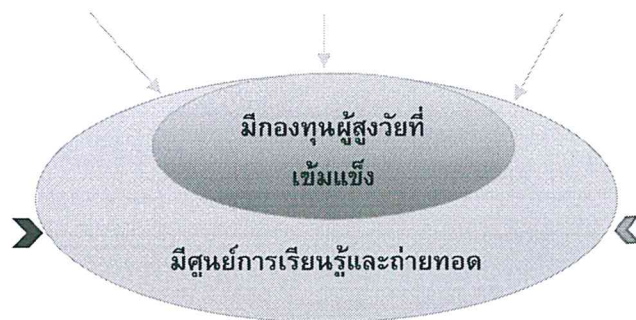
งานวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้บทสรุป รูปแบบระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงวัยในชุมชนบนพื้นที่สูง ดังนี้

1.1 ด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุบนพื้นที่สูง มีระบบสวัสดิการ ด้านต่างๆ ดังนี้

- 1.1.1 ด้านสุขภาพ ทางกาย ผู้สูงอายุต้องการมีสุขภาพแข็งแรงปลอดจากโรคภัยไข้เจ็บ
- 1.1.2 ด้านสุขภาพ ทางใจ ผู้สูงอายุต้องการความเอาใจใส่ไม่มีความกังวลใดๆ ให้ลูกหลานเป็นคนดี มีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้ และดูแลพ่อแม่
- 1.1.3 ด้านครอบครัว มีครอบครัวที่ดีมีความเข้มแข็งอบอุ่น เอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน
- 1.1.4 ด้านอาชีพและการสร้างรายได้
- 1.1.5 ด้านสังคม การได้ใช้ชีวิตที่มีคุณค่า มีเกียรติได้รับการยอมรับจากสังคมชุมชน
- 1.1.6 ด้านการส่งเสริมวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา มีการปฏิบัติตนเป็นคนดีมีคุณธรรมอยู่ในกรอบ วัฒนธรรม ประเพณี และพร้อมที่จะถ่ายทอดสู่ลูกหลาน

1.2 ระบบและกลไกการจัดการศูนย์การเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชนและการจัดการแบบมีส่วนร่วม

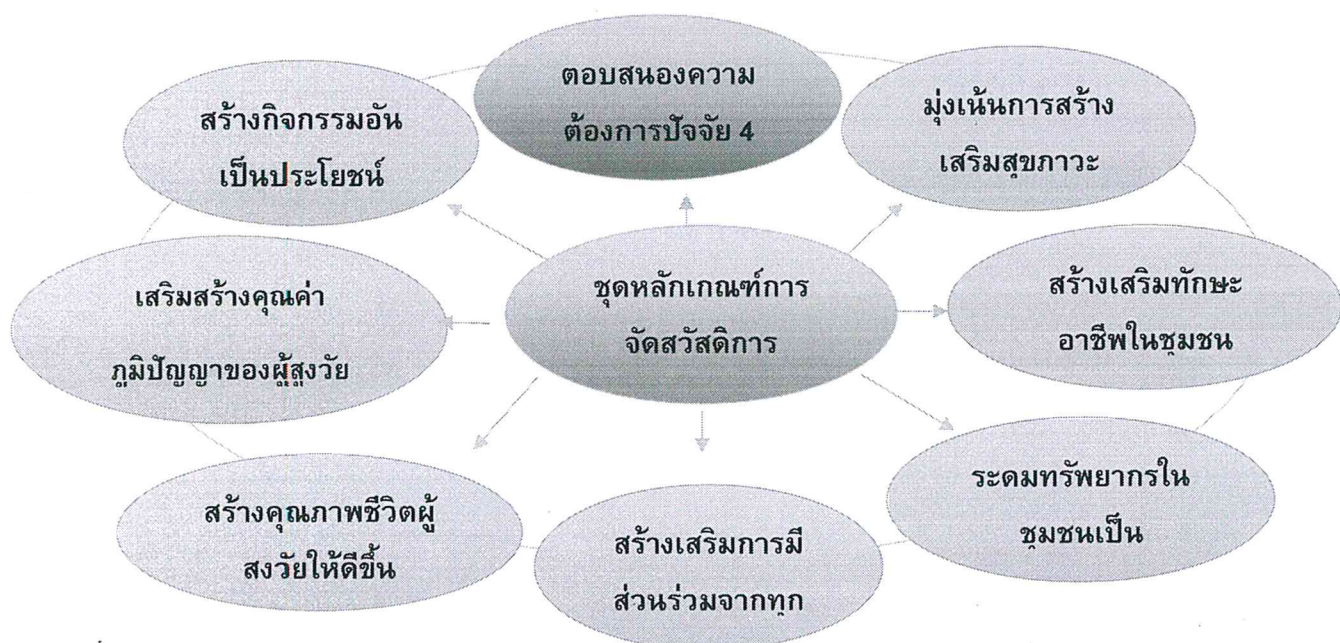

2. ด้านความต้องการ ศูนย์การเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาชนเผ่า รวมถึงองค์ความรู้ด้านวิชาชีพ วิชาการ และวิชาชีพ ผู้สูงวัยมีความคาดหวังจากชุมชนควรให้มีศูนย์การเรียนรู้ มีศูนย์วัฒนธรรม สิ่งดีงามในชุมชน ให้ผู้สูงวัยได้มาพบปะสังสรรค์ สร้างเสริม ความสุขซึ่งกันและกัน เป็นศูนย์กลางการสร้างประโยชน์สาธารณะสร้างความปรองดอง สร้างเสริม อาชีพ รายได้ ในชุมชนและใช้เป็นศูนย์ถ่ายทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอันดีของชนเผ่า

3. แนวทางการปรับเปลี่ยนระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงวัยในชุมชนบนพื้นที่สูง

แนวทางการจัดการสวัสดิการสังคมของผู้สูงวัยในชุมชนควรได้มีหลักเกณฑ์การจัดการ คือ

แผนภาพ : 8 มิติเกณฑ์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงวัยในชุมชน

เป้าหมายของแนวทางดังกล่าว คือความยั่งยืนของการจัดสวัสดิการสังคม ปัจจัยความสำเร็จของการจัดสวัสดิการสังคม คือ

- ผู้นำสูงวัย ริเริ่มทำจริง
- ผู้นำท้องถิ่น เข้าใจสนับสนุน
- ผู้ปกครองท้องถิ่น (รัฐ) ให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง

ชื่อโครงการวิจัย การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน
วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาระบบการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในภาคเหนือว่ามีลักษณะอย่างไร
- 2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุบนพื้นที่สูง

วิธีการดำเนินงาน

1. ทบทวนกรอบและวางแผนการดำเนินโครงการ โดยการประสานงานอาจารย์ที่ปรึกษาวางแผนการดำเนินโครงการ
2. จัดประชุมชี้แจงโครงร่างการศึกษาวิจัยและจัดทำเครื่องมือเก็บในการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงและวางแผนการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่สูง
3. คัดเลือกพื้นที่ทำการศึกษาวิจัยโดยพิจารณาจากพื้นที่หมู่บ้านที่ทำการศึกษแบบเจาะจง จำนวน 6 พื้นที่ ซึ่งเป็นตัวแทนของ 6 ชนเผ่า คือ ชนเผ่าเมี่ยน(เย้า) ม้ง(แม้ว) อาข่า(อีเก้อ) ลีซอ กะเหรี่ยง และมูเซอ(ลาหู่)
4. จัดเก็บข้อมูลการจัดสวัสดิการของกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สูงอายุจาก 6 ชนเผ่าในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่
 - 4.1 จังหวัดพะเยา อำเภอปง ตำบลผาฮ้างน้อย 4.1.1 บ้านปางค่าใต้ 4.1.2 บ้านขุนก่าลั้ง
 - 4.2 จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอปางมะผ้า 4.2.1 บ้านเมืองแพม ตำบลถ้ำลอด 4.2.2 บ้านบ่อไคร้ ตำบลแม่ละนา
 - 4.3 จังหวัดเชียงราย อำเภอแม่สรวย ตำบลลาวี 4.3.1 บ้านแสนเจริญ 4.3.2 บ้านดอยล้าน

เพื่อศึกษาระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง

5. สรุปรวบรวมข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการศึกษาเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคม
ผู้สูงอายุของกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง

6. จัดประชุมคืนข้อมูลให้กับชุมชน 3 จังหวัด 6 พื้นที่ เพื่อให้กลุ่มแกนนำผู้สูงอายุ ผู้แทนชุมชน รับทราบผล
การศึกษาและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

7. แก้ไข ปรับปรุงรายงานผลการศึกษา นำผลที่ได้จากเวทีประชุมนำเสนอผลการศึกษา มาใช้เพื่อปรับปรุงการ
จัดทำรายงานผลการวิจัยให้มีความถูกต้องสมบูรณ์

8. สรุปผลการศึกษาและจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์และจัดทำเอกสารความรู้

ผลการดำเนินงาน

การศึกษาวิจัย สรุปได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. ระบบการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงภาคเหนือ

1.1 ด้านสวัสดิการของผู้สูงวัย ผู้สูงอายุบนพื้นที่สูง มีระบบสวัสดิการ 6 ด้าน ดังนี้

1) ด้านสุขภาพทางกาย ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีสุขภาพแข็งแรงมีการตรวจสุขภาพเป็นประจำ มีการ
รักษาทั้งแพทย์แผนปัจจุบันและแพทย์แผนโบราณ

2) ด้านสุขภาพทางใจ ผู้สูงวัยไม่มีความกังวลใดๆ แต่ต้องการให้ลูกหลานเป็นคนดี มีงานทำ
มีอาชีพ มีรายได้ และดูแล พ่อ – แม่ บ้าง

3) ด้านครอบครัว ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีครอบครัวที่ดีมีความเข้มแข็งอบอุ่น เอาใจใส่ดูแลซึ่งกัน
และกัน

4) ด้านอาชีพและการสร้างรายได้ ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีอาชีพและรายได้

5) ด้านสังคม ได้ใช้ชีวิตที่มีคุณค่า มีเกียรติได้รับการยอมรับจากชุมชน รวมทั้งมีเพื่อนบ้านที่ดี

6) ด้านการส่งเสริมวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา มีการปฏิบัติตนเป็นคนดี
มีคุณธรรมอยู่ในกรอบ วัฒนธรรม ประเพณี เป็นตัวอย่างที่ดีและพร้อมที่จะถ่ายทอดสู่ลูกหลาน

1.2 ระบบและกลไกการจัดการศูนย์การเรียนรู้ผู้สูงวัยในชุมชนและการจัดการแบบมีส่วนร่วม ควรดำเนินการดังนี้

1) มีส่วนร่วม จาก 3 ภาคส่วน คือ

1.1 ภาครัฐ (ผู้ริเริ่ม) 1.2 ภาคสังคม (ผู้ส่งเสริม) 1.3 ภาคชุมชน (ผู้จัดการ)

2.) มีกิจกรรมที่ดำเนินการ 5 ด้าน คือ

2.1 ด้านการผ่อนคลายระบายความทุกข์

2.2 ด้านการสร้างเสริมความสุข

2.3 ด้านการสร้างสรรค์ประโยชน์สาธารณะ

2.4 ด้านการสร้างเสริมอาชีพรายได้

2.5 ด้านการเรียนรู้ถ่ายทอดภูมิปัญญา

3) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ 5 ด้าน

- 3.1 ผู้นำท้องถิ่นให้ความสำคัญ
- 3.2 ชุมชนริเริ่มตั้งกลุ่มชุมชนผู้สูงอายุ
- 3.3 ผู้นำท้องถิ่นให้ความร่วมมือ
- 3.4 มีกองทุนผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง
- 3.5 มีศูนย์การเรียนรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรมชุมชน

2. ด้านความต้องการ ศูนย์การเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาชนเผ่า รวมถึงองค์ความรู้ด้านวิชาชีพ วิชาการและวิชาชีพ

ผู้สูงอายุมีความคาดหวังจากชุมชนควรมีศูนย์การเรียนรู้ มีศูนย์วัฒนธรรม สิ่งดึงดูดในชุมชน ให้ผู้สูงอายุได้มาพบปะสังสรรค์ สร้างเสริม สุขซึ่งกันและกัน เป็นศูนย์กลางการสร้างประโยชน์สาธารณะสร้าง ความปรองดอง สร้างเสริมอาชีพ รายได้ ในชุมชนและใช้เป็นศูนย์ถ่ายทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอันดีของชนเผ่า

3. แนวทางการปรับเปลี่ยนระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในชุมชนบนพื้นที่สูง

จัดการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนควรมีหลักเกณฑ์การจัดการ 8 ประการ คือ

- 1) ตอบสนองความต้องการปัจจัยสี่
- 2) มุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพ
- 3) สร้างเสริมทักษะอาชีพในชุมชน
- 4) ระดมทรัพยากรในชุมชนเป็นสวัสดิการ
- 5) สร้างเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
- 6) สร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ดีขึ้น
- 7) เสริมสร้างคุณค่าภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ
- 8) สร้างกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ส่วนรวม

ซึ่งเป้าหมายของแนวทางดังกล่าว คือ ความยั่งยืนของการจัดสวัสดิการสังคม ปัจจัยความสำเร็จของการจัดสวัสดิการสังคม คือ ผู้นำสูงวัย ริเริ่ม, ทำจริง, ผู้นำท้องถิ่น เข้าใจสนับสนุน, ฝึกอบรมท้องถิ่น (รัฐ) ให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง

ปัญหา/อุปสรรค

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรให้มัตทำระบบสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ เชิงบูรณาการแบบครบวงจร ตั้งแต่การจัดการต้นน้ำถึงการจัดการปลายน้ำของสวัสดิการสังคม

1.2 ควรมีการจัดทำนโยบายโครงการ เชิงสวัสดิการสังคมของผู้สงฆ์ที่นำไปสู่การปฏิบัติได้
ในพื้นที่แบบบูรณาการจากทุกภาคส่วน

1.3 ควรบริหารการมีส่วนร่วมในรูปแบบ คสชร.(ครอบครัว+ชุมชน+รัฐ+สังคม) โมเดลเพื่อสร้าง
ระบบการจัดสวัสดิการผู้สงฆ์ให้เข้มแข็งและยั่งยืน จากความร่วมมือ ครอบครัว สังคม ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ

2. ข้อเสนอเชิงการปฏิบัติ

2.1 พม. ควรเป็นเจ้าภาพการประสานการปฏิบัติการจัดทำระบบสวัสดิการสังคมของผู้สงฆ์ใน
ชุมชนจากทุกหน่วยงาน เช่น อบต./สร./ศร./มท./พช./ตชด.

2.2 พม. ควรปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการให้บริการสวัสดิการเชิงรุกทุกประเด็นการจัดการ
เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ความมั่นคงของสวัสดิการสังคมอย่างยั่งยืน

2.3 สสว.พม. ควรได้มีบทบาทในการวิจัยชุดความรู้เชิงปฏิบัติการเพื่อการประสานความ
ร่วมมือให้กิจกรรมสวัสดิการสังคมของผู้สงฆ์เกิดขึ้นและปฏิบัติได้จริง

ชื่อโครงการ โครงการวิจัยการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของผู้สูงอายุเพื่อลดการพึ่งพา
สังคม

THE STUDY OF ELDERLY CAREER DEVELOPMENT TO REDUCE ELDERLY
DEPENDENCY ON THE SOCIETY

2. รายชื่อผู้ทำงานวิจัย

1. นายสุเมษ	สายสูง	ที่ปรึกษาโครงการ
2. นางสาวสุรีย์	บุญญานพวงศ์	อาจารย์ที่ปรึกษา
3. นางสาวพิมพ์พร	เหล่าไชย	ผู้ทำงานวิจัย
4. นางสาววราภรณ์	สัจจะเดช	ผู้ช่วยทำงานวิจัย
5. นางสาวภรณ์ฟ้า	อริยะ	ผู้ช่วยทำงานวิจัย
6. นางสาวเมษา	โพธิพฤษ	ผู้ช่วยทำงานวิจัย
7. นางสาวเมษยา	ต้นคุณ	ผู้ช่วยทำงานวิจัย

3. จำนวนเงิน 853,100.- บาท (แปดแสนห้าหมื่นสามพันหนึ่งร้อยบาทถ้วน)

4. ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2558 – 30 กันยายน 2559

บทสรุปผู้บริหาร

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร ครอบครัว รวมทั้งการลดลงของประชากรวัยเด็กและการเข้าสู่ตลาดแรงงานล่าช้าของวัยแรงงาน รวมทั้งผู้สูงอายุที่ยังต้องพึ่งพิงรายได้จากบุตรเป็นสำคัญ ส่งผลให้วัยแรงงานต้องรับภาระในการดูแลเด็กและผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ล้วนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุยังเป็นกลุ่มที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจมากที่สุด ทั้งความเสี่ยงในด้านรายได้ ความเสี่ยงจากปัญหาความยากจน และการขาดหลักประกันทางสังคมที่เพียงพอ ดังนั้น จึงทำการศึกษาวิจัย “การพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของผู้สูงอายุเพื่อลดการพึ่งพาสังคม” เพื่อศึกษาสถานการณ์การประกอบอาชีพและรายได้ รูปแบบการพัฒนาอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุและทดลองนำรูปแบบการพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุไปใช้ในพื้นที่

การวิจัยเป็นแบบผสมผสาน ดำเนินการในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 การจัดเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 438 ตัวอย่าง และการจัดเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสนทนากลุ่ม จำนวน 4 กลุ่ม

ผลการศึกษา สรุปได้ว่า สถานการณ์การประกอบอาชีพของผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่าง ก่อนอายุ 60 ปี ซึ่งอยู่ในวัยแรงงาน มีการประกอบอาชีพ ร้อยละ 85.21 มากกว่า หลังอายุ 60 ปี ซึ่งผู้สูงอายุมีการประกอบอาชีพ ร้อยละ 48.17 แต่อาชีพที่ผู้สูงอายุทำส่วนใหญ่ ทั้งในช่วงก่อน อายุ 60 ปี และหลังอายุ 60 ปี มากที่สุดใน 3 อันดับแรก มีความเหมือนกัน ได้แก่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และประกอบอาชีพค้าขาย

ในส่วนของรายได้ ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ที่รายได้หลักจากเบี้ยยังชีพ ร้อยละ 95.66 โดยมีรายได้ต่ำสุด 600 บาทต่อเดือน แต่รายได้รวมของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีรายได้ระหว่าง 1,001-3,000 บาท ต่อ เดือน ซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังมีรายได้หลักมาจากบุตรและจากการประกอบอาชีพ ผู้สูงอายุมีศักยภาพในการทำงานด้านหัตถกรรม มากที่สุด (ร้อยละ 24.20) มีความศักยภาพในการทำงานเกษตรกรรม รองลงมา (ร้อยละ 21.92) และมีศักยภาพในการทำงานด้านศิลปวัฒนธรรมน้อยที่สุด (ร้อยละ 3.88)

ส่วนความพร้อมในการทำงานสร้างรายได้ของผู้สูงอายุ ร้อยละ 20.09 ของผู้สูงอายุมีความพร้อม ในการประกอบอาชีพ เมื่อพิจารณาความพร้อมในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ของผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในการทำงานด้านหัตถกรรม มีความพร้อมในการประกอบอาชีพสร้างรายได้มากที่สุด ร้อยละ 18.9 รองลงมา ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในการทำงานด้านเกษตรกรรม มีความพร้อมในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ ร้อยละ 11.4 ส่วนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในการทำงานด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและด้านศิลปวัฒนธรรม มีความพร้อมในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ เพียงร้อยละ 1.4

ปัญหาและความต้องการรับการสนับสนุน ผู้สูงอายุประสบปัญหาและต้องการ การสนับสนุน ด้านเงินทุนประกอบอาชีพ (ร้อยละ 14.38) ต้องการการสนับสนุนในการจัดหางานที่เหมาะสม ร้อยละ (13.93) และ ต้องการการสนับสนุนในการจัดการอบรมอาชีพ (ร้อยละ 10.96) ตามลำดับ และยังพบว่า ผู้สูงอายุมีความ ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนการจัดหาตลาด เงินทุนประกอบอาชีพ และการประชาสัมพันธ์ สินค้าและบริการ และมีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ สนับสนุนการจัดหางานที่เหมาะสม เงินทุน ประกอบอาชีพ และการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ภาครัฐควรสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ เหมาะสมให้กับสภาพร่างกาย ความพร้อมของผู้สูงอายุ และทุนทางสังคมของชุมชน รวมทั้งสามารถทำการ ผลิต และ จำหน่าย ได้ การปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมด้านอาชีพให้กับผู้สูงอายุโดยเพิ่มจุดเน้นด้านการตลาด ข้อเสนอแนะใน เชิงปฏิบัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการพัฒนาศักยภาพในการ ฝึกอาชีพและสนับสนุนโครงการด้านอาชีพ ให้แก่ผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งประชาสัมพันธ์ จัดหาตลาดและ แหล่งจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของผู้สูงอายุ

โครงการวิจัยการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของผู้สูงอายุเพื่อลดการพึ่งพาสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การประกอบอาชีพและรายได้ของผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ
3. เพื่อทดลองนำรูปแบบการพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุไปใช้ในพื้นที่

ผลการดำเนินงาน

1. สถานการณ์การประกอบอาชีพและรายได้ของผู้สูงอายุ

สถานการณ์การประกอบอาชีพของผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่าง ก่อนอายุ 60 ปี ซึ่งอยู่ในวัยแรงงานมี การประกอบอาชีพ ร้อยละ 85.21 มากกว่า หลังอายุ 60 ปี ซึ่งผู้สูงอายุมีการประกอบอาชีพ ร้อยละ 48.17 แต่ อาชีพที่ผู้สูงอายุทำส่วนใหญ่ทั้งในช่วงก่อนอายุ 60 ปี และหลังอายุ 60 ปี ไม่แตกต่างกัน ได้แก่ อาชีพ เกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป และค้าขาย ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่าง มีรายได้ระหว่าง 1,001 – 3,000 บาท และรายได้หลักมาจากเบี้ยยังชีพ ร้อยละ 95.66 มีศักยภาพในการทำงาน ด้านหัตถกรรม (ร้อยละ 24.20) และ ต้องการสนับสนุนด้านเงินทุน

2. รูปแบบการพัฒนาอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ

รูปแบบการพัฒนาอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างมี 5 รูปแบบ คือ

- 2.1 รูปแบบการพัฒนาศักยภาพตลาด
- 2.2 รูปแบบการอบรมอาชีพ
- 2.3 รูปแบบการสนับสนุน เงินทุนประกอบอาชีพ
- 2.4 รูปแบบการพัฒนาสินค้า และบรรจุภัณฑ์
- 2.5 รูปแบบการศึกษาดูงาน

3. การนำรูปแบบการพัฒนาศักยภาพตลาดไปทดลองใช้ในพื้นที่ที่ศึกษาวิจัย ประกอบด้วย ความรู้เรื่อง การตลาดอย่างง่าย มีขอบเขตเนื้อหาเรื่องสินค้า ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด การ

จัดวางสินค้าให้น่าสนใจและดึงดูดลูกค้า โดยใช้วิธีการอบรมให้ความรู้และประเมินผลจากการอบรม พบว่ากลุ่ม
ผู้สูงอายุมีแนวทางการผลิตและพัฒนาสินค้า ทราบช่องทางในการขายสินค้า ช่องทางประชาสัมพันธ์สินค้า ที่มี
ค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

ภาพกิจกรรม

